

Theater Na de Dam
Atelier

HET MEISJE EN HET VOGELTJE I

Thema's: Japans krijgsgevangenenkamp, Nederlands-Indië, Voormalige koloniën

Locatie: Nederland, Zutphen

Door: Irene Kriek

Dit verhaal is gebaseerd op de ontmoeting tussen acht jonge Zutphenaren en Hetty, een Indische vrouw die opgroeide in een Japans krijgsgevangenenkamp. Zij vertelde over haar leven in het kamp, en het vogeltje dat haar er doorheen sleepte: Tjoesmai, een klein geel vogeltje dat heel mooi kon zingen. Hetty vond het vogeltje toen ze klein was en wist het steeds bij zich te houden. Gedurende haar hele tijd in het kamp werd Tjoesmai niet ontdekt – op één keer na.

TIP: Deze tekst is samen te lezen met HET MEISJE EN HET VOGELTJE II

PERSONAGES SAM
ROSAN
YOSAN
ROSA
DORA
CATO
PAPILLON
SIMON
(Dit zijn de makers en spelers van het project)

SAM zet een stoel neer, YOSAN gaat er op zitten. De rest van de acteurs komt erbij staan. SAM legt zijn handen op de schouders van YOSAN

ROSAN Wij spraken met Hetty

YOSAN Hetty is tweeënnegentig

SIMON We kwamen bij haar thuis en daar zat ze

CATO In haar zachte stoel

SAM Hetty is Indisch

PAPILLON Geboren uit een Indonesische moeder en een Hollandse vader

DORA Op de vensterbank tegenover haar stond een klein kistje,
een doodskistje, zo groot
(doet het voor met haar handen)

YOSAN Van Tjoesmai

CATO Ik vond het zo bijzonder dat ze dat kistje nog had, met het vogeltje

SIMON Al had haar kat er wel een stukje van opgegeten

ROSAN En daar moest ze zelf ook om lachen

ROSA Er stond een foto naast het kistje

YOSAN Van Tjoesmai

ROSA Ze hield echt van die vogel

SIMON Ze vond het zo leuk dat wij er waren

PAPILLON Er liep een poes langs haar stoel
Ze wilde hem roepen
Maar wist zijn naam niet meer

ROSA Ze wist de naam van haar poes niet meer

ALLEN Kees!

YOSAN O ja Kees!

ROSA Ze was de naam van haar poes vergeten,
maar toen ze begon te vertellen was ze opeens weer helemaal terug
In Indonesië, in het kamp
Hoe oud ben jij Dora?

DORA Veertien

ROSA En jij Rosan?

ROSAN Veertien

ROSA En jij Yosan?

YOSAN Dertien

ROSA Hetty was dus even oud als jij toen ze het kamp in ging

ROSAN Stel je voor:
je vader wordt in een werkkamp gestopt door de Japanners,

je broer moet in een ander kamp
en jij en je moeder worden in een werkkamp gezet
Je weet niet of je elkaar ooit nog terug zal zien

PAPILLON Ze moest onzinnig werk doen zoals grassprietjes trekken

SIMON Kuilen graven voor de mensen die stierven in het kamp

CATO Hetty werkte in de keuken vertelde ze

ROSAN Daar moest ze vuurtjes stoken

DORA Ze kreeg heel weinig te eten

ROSA Een schuimspaan rijst
Dat was alles
In het kamp

CATO Het is 4 mei 1944

SAM Achter mij muren van prikkeldraad

ROSA Zie je dat kleine huisje daar, daar links, daar woon ik

PAPILLON Samen met dertig anderen

ROSAN In het kamp Halmahera

DORA Tjoesmai is de enige die kan ontsnappen

YOSAN Over het hek

DORA Maar hij blijft

SAM Ik heb een omgekeerde prullenmand met een stokje erin
die ik als kooitje gebruik

ROSAN Hij is altijd bij me

CATO Ik vertel hem alles

DORA Hij is mijn maatje, mijn geliefde

YOSAN Hij danst zelfs voor me

SIMON Meestal zit hij op mijn schouder

PAPILLON Overal waar ik ben, is hij

ROSA Behalve als we op appel moeten komen

SAM En dat moet drie keer per dag

Iedereen gaat in een rij staan

In 2022 ging de voorstelling 'Nasi Sudah Menjadi Bubur (De rijst is allang tot pap gekookt)' in première in Zutphen (regie: Irene Kriek – productiehuis: Woest Oost). Een

voorstelling over de Tweede Wereldoorlog in voormalig Nederlands-Indië en de overgang naar de gewelddadige onafhankelijkheidsstrijd die daarop volgde. De voorstelling begon met een klein Indonesisch maal. Geur brengt ons terug naar onze oudste herinneringen...